

La Biblioteca durant el període modernista

Entre 1880, amb el Primer Congrés Catalanista impulsat per Valentí Almirall, i el 1892, amb la proclamació del programa d'objectius polítics conegut com les Bases de Manresa, el moviment catalanista es clarifica i s'articula.

Amb un procés paral·lel, les dues entitats resultants de l'escissió de 1878, la primitiva Associació Catalanista d'Excursions Científiques i la novella Associació d'Excursions Catalana, foren capaces d'assumir plantejaments diversos i d'enriquir la societat civil amb una fusió de felicitat resultat: El Centre Excursionista de Catalunya.

Amb ell, l'excursionisme trobava el seu lloc i la seva via. S'assumia el seu paper eminentment cultural i de divulgació científica, valors als quals s'afegien els ideals de l'esport practicat a muntanya. Fou una època socialment agitada, plena d'esdeveniments cruels, però també de positius, en que el país provà de posar les bases d'una entesa política interna i d'un pacte amb l'Estat que permetés l'assumpció de més llibertat, democràcia i progrés.

No hi faltà feina per als homes del Centre que contribuiran amb eficàcia a l'estudi del país, a la divulgació del seu patrimoni cultural i natural i a la descoberta de les seves possibilitats excursionístiques. Un cop assumit el doble paper cultural i esportiu de l'excursionisme, els Pirineus captaren bona part de les energies del jovent, i d'altres ja no tan joves, del Centre.

Com sempre l'orientació de la Biblioteca correrà paral·lela a la mateixa evolució del Centre i dels seus socis i Seccions. El sorgiment de noves Seccions, molt més especialitzades que les primeres, com la Secció d'Història i la de Geologia i Geografia, imprimeixen una nova orientació a la Biblioteca, desenvolupant-se a partir de l'any 1904 unes col·leccions temàtiques més ben definides i estructurades. A l'entorn d'aquestes Seccions s'aniran creant petites –i de vegades no tant petites- col·leccions fruit dels donatius i les sol·licituds de compra fetes per els seus membres.

D'aquestes col·leccions temàtiques en destaca per la seva actualització constant i per la rellevància mantinguda fins els nostres dies, la Cartoteca. Aquesta conté un volum d'aproximadament 10.000 mapes, bona part d'aquests treballs van ser recopilats i ampliat per la recent fundada Secció de Geografia i Geologia (1904) que pretenia confeccionar per primer cop, una Geografia Comarcal de Catalunya.

Des de bon principi la tasca de recopilació de documentació cartogràfica fou molt exitosa, esdevenint ben aviat el principal centre de documentació cartogràfica de Catalunya. Alguns d'aquests treballs recopilats són d'un valor excepcional, com per exemple el mapa de Catalunya realitzat l'any 1725 per Matthaüs Seutter. Igualment exitosa fou recerca i la producció pròpia; En destaca la monumental obra produïda i publicada en sis volums durant la primera i segona dècada del s. XX sota el títol de "Geografia General de Catalunya".

A dia d'avui la Cartoteca, amb la col·laboració de l'Institut Cartogràfic de Catalunya, està realitzant un procés general d'enregistrament i catalogació informàtica del conjunt del seu fons, amb l'objectiu d'obrir les portes d'aquest Fons documental únic al conjunt de la ciutadania.

Finalment i per acabar, algunes adquisicions que es poden destacar d'aquest segon període de la vida de la Biblioteca són: el donatiu de 60 volums d'obres angleses realitzat per Eduard Toda i Güell l'any 1922, i un conjunt de llibres del segle XVI, XVII i XVIII realitzat per Josep Brunet i Bellet.